

mgr Agnieszka Bojarczuk-Tüncer

Temat rozprawy doktorskiej: Edukacja lingwistyczna z zakresu języka angielskiego dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w wieku wczesnoszkolnym w szkołach ogólnodostępnych

Rozważania w pracy dysertacyjnej oscylują wokół nauczania języków obcych dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi z uwzględnieniem indywidualnego ich rozwoju w obrębie każdej z grup. Autorka odnosi komponenty rozwoju dziecka, wyszczególnione deficyty rozwojowe oparte na indywidualnym profilu diagnostycznym do funkcjonowania ucznia na zajęciach języka angielskiego. Podjęta zostaje próba zrozumienia, w jaki sposób kształtują się dyspozycje językowe dziecka oraz jakich trudności lingwistycznych mogą doświadczać dzieci. Autorka zestawia charakterystyczne cechy funkcjonowania w obrębie danej wskazanej grupy specjalnych potrzeb edukacyjnych dla uzyskania perspektywy tworzenia odpowiadających potrzebom dzieci zaleceń, sugerowania rozwiązań w pracy, a także adaptowania i dostosowywania podejścia metodycznego nauczyciela języka angielskiego.

Część pierwsza rozprawy dysertacyjnej zawiera analizę dostępnej literatury i autorskie odniesienia interpretacyjne. W rozdziale I skupiono się na teoretycznych rozważaniach dotyczących języka w wybranych ujęciach i perspektywach oraz zawarto przegląd dostępnych teorii dotyczących nabywania pierwszego i drugiego języka, w tym dokonano analizy specyfiki języka polskiego oraz angielskiego w kontekście czterech aspektów wiedzy językowej. Rozdział II prezentuje wybrane kwestie wspomaganie, wspierania i stymulowania rozwoju dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Problematyka rozumienia pojęcia specjalnych potrzeb według różnych autorów ukazana została w tym rozdziale w autorskiej kategoryzacji dostępnych ujęć. Zwrócono uwagę na problematykę diagnozowania dzieci w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, podkreślając perspektywę nauczycieli języka angielskiego, a także wskazano na dostępne formy wspierania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym wspomaganie ich rozwoju podczas edukacji lingwistycznej. W rozdziale III przedstawiono rozwój sprawności językowych dzieci w omawianym wieku wczesnoszkolnym w zakresie pierwszego języka oraz ukazano charakterystykę funkcjonowania dzieci z wybranych grup specjalnych potrzeb edukacyjnych. Pochylnono się nad zestawieniem rozwoju kompetencji językowych dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w wybranych grupach, dla nabywania pierwszego i drugiego/obcego języka. Na tej podstawie wskazano przykładowe trudności lingwistycznych podczas nabywania języka

angielskiego. Rozdział IV prezentuje wybrane aspekty metodyki nauczania języka angielskiego w zakresie dokonywania adaptacji procesu nauczania do potrzeb dzieci. Zestawiono propozycje zaleceń metodycznych i rozwiązań dla dzieci z SPE wraz z propozycjami rozwijania ich sprawności językowych. Druga część rozprawy dysertacyjnej zawiera założenia metodologiczne (rozdział V) i analizę realizowanych badań (rozdział VI), których przedmiotem stało się określenie dyspozycji językowych dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi na etapie edukacji wczesnoszkolnej, ukazanie ich funkcjonowania na zajęciach języka angielskiego, a także tworzonych warunków do nabywania przez nich sprawności językowych. Problematyka objęła przedstawienie i zrealizowanie pięciu celów badawczych, a badania podzielono na cztery etapy. Na pierwszym etapie wskazane zostały komponenty diagnozy, które odniesiono do nabywania przez dzieci kompetencji z języka angielskiego. Na kolejnym etapie dokonano diagnozy dyspozycji dziecka do nabywania języka angielskiego. Przeanalizowany profil diagnostyczny każdego badanego dziecka oraz komponenty z jego diagnozy odniesiono do wskazanych dyspozycji językowych oraz nakreślono obszary dla wspomagania procesu nabywania przez dziecko języka, a także wskazano możliwości modyfikacji podejścia metodycznego łączącego w sobie oddziaływania terapeutyczne z językowymi. Na trzecim etapie ukazano analizę perspektywy nauczycieli języka angielskiego dotyczącą ich doświadczeń w pracy z dziećmi z SPE w zakresie funkcjonowania dzieci z SPE oraz potencjalnych rozwiązań wspierających rozwój dziecka stosowanych w ich codziennej pracy. Wskazano na dalsze implikacje pedagogiczne dla nauczycieli oraz dla poradnictwa, na temat wykorzystywania dokumentów z poradni psychologiczno-pedagogicznych. Na czwartym etapie podsumowano oraz zestawiono przykładowe zalecenia dla dalszych implikacji pedagogicznych w pracy nauczyciela języka angielskiego. W zakończeniu zaprezentowano podsumowanie całości rozważań.